

7/10192
6K-83

T.C.
KALKINMA BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı

14 AGUSTOS 2017

Sayı : 89527994-610.00- **3849**
Konu : 7/10192 Esas Sayılı Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı (TBMM)'nin 30/12/2016 tarihli ve 24301011-75406 sayılı yazısı.

İlgi yazıyla, İstanbul Milletvekili Sayın İ. Ulvi YÖNTER'in tarafıma tevcih ettiği 7/10192 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevaplandırılması talep edilmektedir.

Söz konusu yazılı soru önergesiyle ilgili cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Lütfi ELVAN
Bakan

Ek: Yazılı Soru Önergesine Yönelik
Cevaplar (4 sayfa)

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN İ. ULVİ YÖNTER'İN YÖNELTTİĞİ 7/10192
ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE YÖNELİK CEVAPLAR:**

Son yirmi yılda, özellikle üretim sürecinde bilgi ve teknolojinin rolü, hizmet faaliyetlerinin artan önemi ve ulusal ekonomik sistemlerin küreselleşmesi gibi önemli değişikliklerin ekonomiler üzerindeki etkisi, makroekonomik istatistiklerin hesaplama yöntemlerinde düzenlemeler gerektirmiştir. Hesaplama yöntemlerinde ve veri kaynaklarında yapılan düzenlemelere bağlı olarak tahminlerin revize edilmesi ihtiyacı doğmuştur. Ulusal Hesaplar Sisteminde dünya genelinde 5-7 yılda bir yapılan ana revizyonlar, ekonomik ve sosyal alanlarda ortaya çıkan yeni koşullar doğrultusunda, hesaplamalara ilişkin kapsam veya yöntem değişikliğine gidilmesi ile gerçekleştirilmektedir. Uluslararası standartlarda konuya ilişkin son düzenlemeler Ulusal Hesaplar Sistemi (SNA-2008) ve Avrupa Hesaplar Sistemi'dir (ESA-2010). AB üye ülkeler ESA-2010'a uyum sürecini 2014 yılı ikinci dönem tahminin yayımı ile tamamlamıştır.

2016 yılı Kasım ayı itibariyle AB'ye aday ve potansiyel aday ülkeler arasında ESA- 2010'a geçmeyen iki ülkeden birisi olarak uyumun sağlanması için 2013 yılından itibaren yürütülen yoğun çalışma süreci Aralık ayı itibariyle tamamlanmış ve sonuçlar III. Çeyrek GSYH tahmini ile yayımlanmıştır. Yeni gayrisafi yurtiçi hasıla tahminlerinde hem büyümenin daha hızlı ve daha doğru ölçülmesi hem de kalkınma, refahın ölçülmesine yönelik göstergelerin bir kısmının hesaplanabilmesini kolaylaştırmak amacı ile idari kayıtların sisteme entegrasyonu revizyon çalışmalarının zaman alan en önemli aşamasını oluşturmuştur.

İstatistik faslının kapanması için gerekli hususlardan biri olan ulusal hesaplar sisteminin yeni düzenlemelere uygunluğunu sağlamak amacıyla yürütülen çalışmaların 2016 yılı Aralık ayında sonlandırılacağı 2016 Nisan'dan sonra uluslararası platformda düzenlenen toplantılarda başta EUROSTAT olmak üzere OECD gibi kuruluşlarla yapılan görüşmelerde belirtilmiştir. Yeni seride, idari kayıtların mikro düzeyde kullanılmaya başlandığı yıl 2009'dur. Önceki yıllara ait idari kayıtlarda faaliyet ve işyeri eşleştirme problemleri gibi önemli sorunlar sebebiyle söz konusu yıllara ilişkin mikro düzeyde çalışma zemini oluşturulamamıştır. Ancak 2009 yılı itibariyle bu sorunlar önemli ölçüde giderilerek mikro düzeyde hesaplamalar yapılabilmektedir.

12 Aralık 2016 tarihinde açıklanan yeni milli gelir serisi reel GSYH büyümesini hesaplamak için ESA-2010 ve SNA-2008 ile uyumlu olarak zincirleme endeks yöntemini kullanmaktadır. Zincirleme endeks yönteminde her yıl baz yılı değişmektedir. Bu değişiklik yalnızca ardışık yılları etkilediği için diğer yılların büyüme oranları bu değişiklikten etkilenmemekte ayrıca veri kaynağı olarak idari kayıtların sisteme entegrasyonudur.

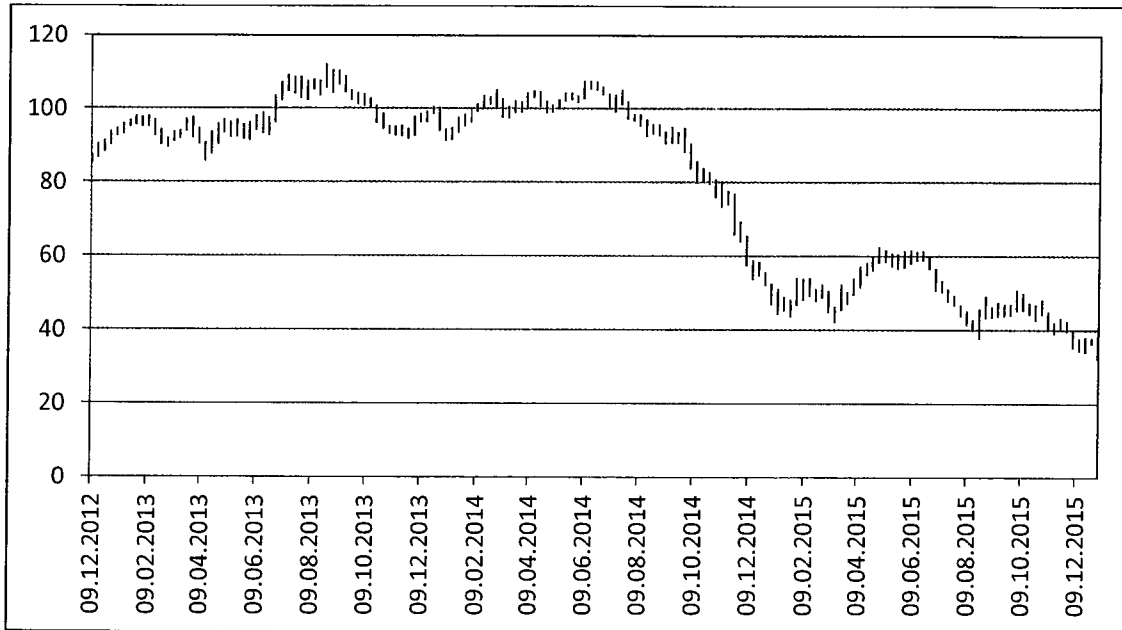
Ana revizyonla; yeni GSYH tahminlerinde hem büyümenin daha hızlı ve daha doğru olarak ölçülmesi hem de kalkınma, refahın ölçülmesine yönelik göstergelerin bir kısmının hesaplanabilmesini kolaylaştırmak amaçlanmıştır. Yeni milli gelir serisiyle makroekonomik görünüm daha sağlıklı, daha detaylı ve gerçeğe yakın gözlenebilecek, analiz edilebilecektir.

Reel GSYH seviyesini temsil edecek bir endeks oluşturmak istendiğinde ki buna zincirlenmiş hacim endeksi denmektedir, endeksin hangi yıl 100 değerini alacağına karar verilmesi gerekmektedir. Buna referans yıl denmektedir. En son gerçekleştirilen revizyonda 2009 yılı referans yıl olarak alınmıştır. Yeni metodoloji baz yılı bağımlılığını ortadan kaldırmakta ve sonraki yılların büyümesi baz yılı tercihinden bağımsız olmaktadır.

Zincirlenmiş hacim endeksi yöntemine göre, temel yılın 2009 olması ile 2010 ya da 2011 yıllarından birinin olmasının reel büyümeler üzerinde bir etkisi yoktur. Belirtildiği gibi 2010=100 ya da 2012=100 olarak hesaplamalar yapılsaydı, sadece endeks değerleri değişecek, fakat değişim oranları bire bir aynı olacaktır. Dolayısıyla baz yılının 2009 seçilmesinin ve bunun kriz yılı olmasının sonraki çeyrekler için hesaplanan büyüme oranlarına ilave bir etkisi yoktur.

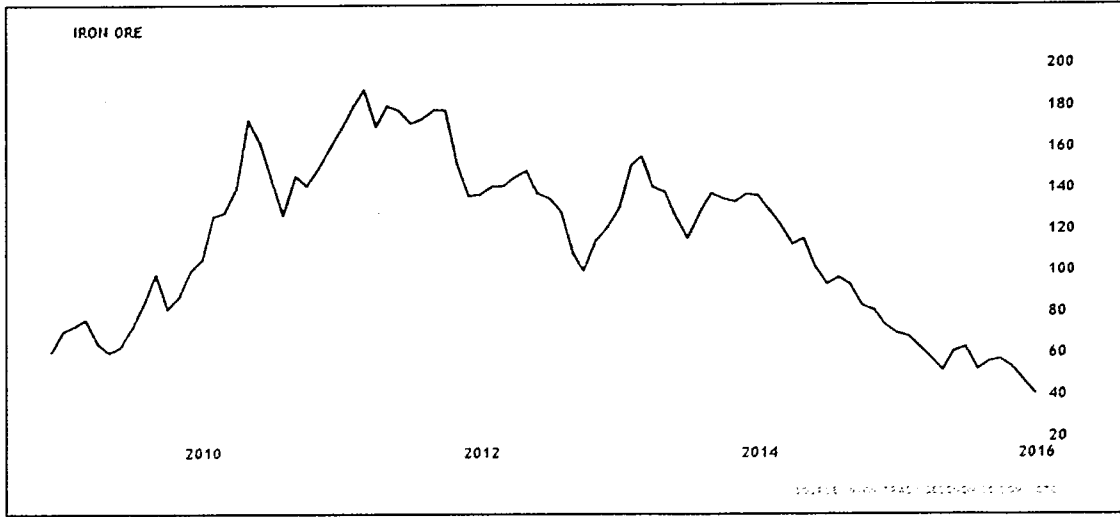
TÜİK tarafından açıklanan büyüme rakamlarına bakıldığında yeni seride büyüme 2015 yılında %6,1 olarak gerçekleşmiştir. Bunun temel nedenleri, tüm dünyada en çok kullanılan girdi maliyetlerinin düşmesidir. Örneğin aşağıdaki grafiklerde (Grafik 1 ve Grafik 2) de gösterildiği üzere, ham petrol fiyatları ve demir cevheri fiyatları 2015 yılında çok yüksek düşüş göstermektedir. 2015 yılı için, (Tabloda da gösterildiği üzere) AB ülkelerinin imalat sanayi üretim ve katma değerleri incelendiğinde de, üretim değerlerinde çok yüksek artışlar olmamasına rağmen, ara tüketimin belirgin şekilde azalması katma değer artışına sebep olmuştur. Örneğin Tabloda Hollanda'da imalat sanayi üretimi 2015 yılında cari fiyatlar ile %1,58 daralmışken, katma değer %4,58 artmıştır. Benzer bir durum Türkiye ekonomisi için de geçerlidir.

Grafik 1: Ham Petrol Fiyatları: 2012-2015

Kaynak: <http://tr.tradingeconomics.com/commodity/crude-oil>

Grafik 2: Demir Cevheri Fiyatları: 2009-2016

Kaynak: <http://tr.tradingeconomics.com/commodity/iron-ore>

Tablo: AB Ülkeleri İmalat Sanayi Üretim ve Katma Değer Değişim Hızları; 2015

ÜLKE	Üretim	Ara Üretim	Katma Değer	Hacim Değişim
Avusturya	0,27%	-1,81%	4,84%	1,79%
Belçika	0,49%	-0,69%	4,52%	4,18%
Çek Cumhuriyeti	4,84%	4,12%	6,87%	-
Danimarka	2,93%	-1,26%	10,57%	2,78%
Finlandiya	-3,41%	-5,61%	2,49%	-3,08%
Fransa	-0,19%	-1,27%	2,49%	2,62%
Almanya	0,88%	-0,20%	3,00%	1,30%
Yunanistan	-7,30%	-9,38%	-1,54%	3,13%
Macaristan	5,83%	4,60%	9,65%	8,66%
İtalya	0,59%	-0,28%	3,17%	1,27%
Hollanda	-1,60%	-3,46%	4,58%	1,21%
Polonya	3,87%	2,06%	8,91%	7,48%
Portekiz	0,82%	-0,79%	5,56%	1,96%
İspanya	4,28%	3,47%	6,82%	6,98%

Kaynak: Eurostat

Yeni seride GSYH'nın genel seviyesi eski seriye göre daha yüksek hesaplanmaktadır. 2015 yılında toplam seviye farkı %19,7'dir. Bu, kişi başına düşen GSYH değerinin de 1998 bazlı seriye göre yukarı yönlü revize edilmesi sonucunu doğurmuştur. 2015 yılında 1998 bazlı seriye göre %19,7'lik revizyon ile 2016 yılı III. çeyrekte gözlemlenen daralma ve hanehalkı harcamalarının azalması arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır. Üçüncü çeyrekteki küçülmede her iki bayram sebebiyle çalışılan gün sayısındaki azalmanın, tarım ve hizmetler sektörlerindeki daralmanın etkileri olmuştur.

GSYH hesaplamalarında ana revizyon çalışmaları, Eurostat ve IMF uzmanları ile bir yol haritasının ve buna bağlı olarak ulusal uygulama stratejisinin belirlenmesi ile 2013 yılı itibariyle başlamıştır. Hem Eurostat hem de IMF uzmanları ile ortak yürütülen projelerle revizyona konu olan başlıklar tek, tek ele alınmış ve hesaplamalar ESA-2010'a uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda hem var olan hesapların geliştirilmesi hem de yeni üretilen hesaplara ilişkin çalışmalar yürütülmüştür. 2017 yılı Haziran ayına kadar tamamlanacak olan envanter hazırlama süreci, Eurostat uzmanı ile yürütülmektedir.

2012 yılından bu yana sadece ulusal hesaplar değil tüm istatistik sistemimize ilişkin kaydedilen gelişmeler, sorunlar ve geleceğe ilişkin planlar Eurostat'ın da katılım sağladığı "Ekonomik ve Parasal Konular, Sermaye Hareketleri ve İstatistik Alt Komitesi Toplantısı"nda düzenli olarak Avrupa Komisyonu'na aktarılmaktadır. Hesaplanan Türkiye GSYH değerlerinin ne EUROSTAT ne de farklı bir uluslararası organizasyon tarafından onaylanması söz konusu değildir. Bu, sadece Türkiye için değil tüm bağımsız ülkeler için de geçerli olan bir durumdur.

Ülkemizin Avrupa Birliği'ne başvurusu sonrasında, Ortaklık Anlaşması'nın ve Katılım Ortaklığı Belgesi'nin önceliklerinin uygulanmasını incelemek amacıyla 8 Alt Komite oluşturulmuştur. Oluşturulan 8 Alt Komiteden birisi de "4 No'lu Ekonomik ve Parasal Konular, Sermaye Hareketleri ve İstatistik Alt Komitesi"dir. Bu alt komitelerin temel görevi, mevzuatın uyumlaştırılması ve uygulanmasında kaydedilen aşamaları takip etmek ve sorumluluk alanına giren konularda ortaya çıkan sıkıntıların giderilmesine yönelik önerilerde bulunmaktır.